

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101518

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карасевич Наталія Владиславівна

2. Nataliya Karasevych

Кваліфікація: науковий співробітник

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1416-559X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агроніомія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 201 Агроніомія

Дата захисту: 07-12-2023

Спеціальність за освітою: Педагогічна освіта. Біологія

Місце роботи здобувача: Інститут сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 36.381.006

Повне найменування юридичної особи: Інститут сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.47

Тема дисертації:

1. Формування кормової продуктивності багаторічних трав в умовах Передкарпаття
2. Formation of fodder productivity of perennial grasses in the conditions of Precarpathia

Реферат:

1. У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування й нове вирішення наукової проблеми, що виявляються у встановленні особливостей росту і розвитку злакових та бобових компонентів травосумішей та їх взаємовпливу, обґрунтуванні заходів підвищення продуктивності травостоїв та якості кормів залежно від підбору трав у травосумішках з врахування доз мінеральних добрив та строків внесення висококонцентрованого хелатного мікродобрива на дерново-підзолистих ґрунтах Передкарпаття. Проаналізовано ґрунтово-кліматичні умови Передкарпаття, зокрема особливості погодних умов років проведення досліджень. Описано схему досліджень, методики та методи. У розділі 3 «Особливості формування бобово-злакових травостоїв в умовах Передкарпаття» висвітлено вплив складу травосумішок на висоту, ботанічний склад, щільність, структуру листостеблової маси та виживаність бобово-злакового травостою. Встановлено, що найвищою висотою характеризувався травостій з багатокомпонентною

травосумішкою (тимофіївка лучна, конюшина лучна, люцерна посівна, лядвенець рогатий). У структурі листостеблової маси частка листя становила – перший укіс – 18-26%, другий – 18-36%, третій – 24-40%. Найбільшою густиною у першому укосі відзначився травостій із тимофіївки лучної та люцерни посівної – 1828 шт./м², у другому та третьому укосах – багатоконпонентний травостій (тимофіївка лучна, пажитниця багаторічна, костриця східна, конюшина лучна, лядвенець рогатий, люцерна посівна) – відповідно 2111 шт./м² та 1929 шт./м². В ботанічному складі досліджуваних травосумішок переважали бобові трави. Їх частка в залежності від видового складу коливалася в межах 48–86 %, а виживаність становила 69–93 %. Встановлено, що внесення азоту в нормі 60 кг/га дало змогу отримати травостій, висотою 72 см в першому укосі та 47 см у другому. Найбільшу щільність травостою в першому укосі (1202 шт./м²) спостерігали за внесення фосфорних та калійних добрив у нормі P60K90. У другому укосі збільшення щільності травостою в основному відбувалося завдяки інтенсивнішому галуженню бобових компонентів. Внесення N30 та Наніт Турбо після першого укосу забезпечило найвищий показник щільності в третьому укосі (1549 шт./м²). Найвищий вміст конюшини лучної (66 %) у першому укосі зафіксований за внесення N30 + Наніт Турбо (N30 після першого укосу) на фоні фосфорних та калійних добрив. У другому укосі спостерігалась чітка тенденція до збільшення злакового компонента, його відсоток становив – 50–63 %. В третьому укосі переважали злакові трави, їх відсоток становив 57–66%. У розділі 4 «Формування кормової продуктивності багаторічних трав в умовах Передкарпаття» обґрунтовано ефективність добору видового складу травосумішок, застосування добрив та позакореневого підживлення. Найбільш продуктивною виявилася багатоконпонентна травосумішка, що складалася з тимофіївки лучної, пажитниці багаторічної, костриці очеретяної, конюшини лучної, люцерни посівної та лядвенцю рогатого, з урожайністю 12,95 т/га сухої маси. Травостій з тимофіївкою лучною та конюшиною лучною забезпечив надходження 10,15 т/га сухого корму. За використання N30, Наніт Турбо та N30 після першого укосу продуктивність конюшино-тимофіївкового травостою становила 12,33 т/га сухого корму. В розділі 5 «Хімічний склад та поживність кормів залежно від компонентного складу травосумішок та удобрення» встановлено що вміст кормових одиниць у сухій речовині практично не залежав від типу травосумішки та коливався в межах від 0,79 до 0,83 кормових одиниць на 1 кг сухої маси. Однак насиченість кормових одиниць перетравним протеїном варіювала від 107,5 до 143,8 г на одну кормову одиницю, що повністю відповідає зоотехнічним нормам годівлі тварин. На сіяному конюшино-тимофіївковому травостої із застосуванням удобрення та позакореневого підживлення протеїнове відношення було сприятливим для годівлі тварин і не звужувалося нижче від 1 : 5,7. У розділі 6 «Економічна й енергетична оцінка технологічних заходів залежно від компонентного складу та удобрення сіяних травосумішей» наведено розрахунки економічної ефективності виробництва кормів сіяних багаторічних бобово-злакових травосумішок. Встановлено, що високий рівень рентабельності 208 % з умовно чистим прибутком 44780 грн./га забезпечує висівання багатоконпонентної травосумішки (тимофіївка лучна, пажитниця багаторічна, костриця очеретяна, конюшина лучна, лядвенець рогатий та люцерна посівна). Високий відсоток бобових за фосфорного та калійного удобрення обумовив найвищий коефіцієнт енергетичної ефективності – 4,6.

2. The dissertation provides a theoretical justification and a new solution to the scientific problem, which is manifested in establishing the characteristics of the growth and development of cereal and legume components of grass mixtures and their mutual influence, substantiation of measures to increase the productivity of grass stands and the quality of fodder depending on the selection of grasses in grass mixtures, taking into account the doses of mineral fertilizers and timing introduction of highly concentrated chelated microfertilizer on sod-podzolic soils of Precarpathia. The soil and climatic conditions of Precarpathia were analyzed, in particular the peculiarities of weather conditions during the years of research. The research scheme, methods and methods are described. Chapter 3 "Peculiarities of the formation of legume-cereal grass stands in the conditions of Precarpathia" highlights the influence of the composition of grass mixtures on the height, botanical composition, density, structure of leaf-stem mass and survival of legume-cereal grass stands. It was established that the highest height was characterized by a grass stand with a multi-component grass mixture (timothy grass, meadow clover, alfalfa seed, horned sedge). In the structure of leaf-stem mass, the share of leaves was – the first slope – 18-26%, the

second - 18-36%, the third - 24-40%. The highest density in the first slope was marked by the herbage of meadow timothy and alfalfa - 1,828 units/m², in the second and third slopes - a multi-component herbage (meadow timothy, perennial fenugreek, eastern sedge, meadow clover, hornwort, and alfalfa) - respectively 2111 pcs./m² and 1929 pcs./m². The botanical composition of the studied herb mixtures was dominated by leguminous herbs. Their share, depending on the species composition, varied between 48-86%, and the survival rate was 69-93%. It was established that the introduction of nitrogen at the rate of 60 kg/ha made it possible to obtain a grass stand 72 cm high in the first slope and 47 cm in the second. The highest density of grass in the first slope (1202 pcs./m²) was observed when phosphorus and potassium fertilizers were applied at the rate of P60K90. In the second slope, the increase in the density of the grass stand was mainly due to the more intensive branching of leguminous components. Application of N30 and Nanit Turbo after the first slope provided the highest density in the third slope (1549 units/m²). The highest content of meadow clover (66%) in the first slope was recorded when applying N30 + Nanit Turbo (N30 after the first slope) against the background of phosphorus and potassium fertilizers. In the second slope, a clear tendency to increase the cereal component was observed, its percentage was 50-63%. Cereal grasses prevailed in the third slope, their percentage was 57-66%. In chapter 4 "Formation of fodder productivity of perennial grasses in the conditions of Precarpathia" the effectiveness of selection of the species composition of grass mixtures, application of fertilizers and foliar top dressing is substantiated. The most productive was a multi-component grass mixture consisting of meadow timothy, perennial fenugreek, reed sedge, meadow clover, seed alfalfa, and hornwort, with a yield of 12.95 t/ha of dry weight. Grassland with meadow timothy and meadow clover ensured the supply of 10.15 t/ha of dry fodder. When using N30, Nanit Turbo and N30 after the first mowing, the productivity of the clover-timothy grass stand was 12.33 t/ha of dry fodder. In chapter 5 "Chemical composition and nutrition of fodder depending on the component composition of grass mixtures and fertilizers" it was established that the content of feed units in dry matter was practically independent of the type of grass mixture and ranged from 0.79 to 0.83 feed units per 1 kg of dry weight. However, the saturation of feed units with digestible protein varied from 107.5 to 143.8 g per one feed unit, which fully corresponds to the zootechnical norms of animal feeding. On the sown clover-timothy herbage with the use of fertilizer and foliar feeding, the protein ratio was favorable for feeding animals and did not decrease below 1:5.7. Chapter 6 "Economic and energy assessment of technological measures depending on the component composition and fertilization of sown grass mixtures" provides calculations of the economic efficiency of fodder production of sown perennial legume-cereal grass mixtures. It was established that a high level of profitability of 208% with a conditional net profit of UAH 44,780/ha ensures the sowing of a multi-component grass mixture (timothy grass, perennial fenugreek, reed sedge, meadow clover, hornwort and alfalfa). The high percentage of legumes under phosphorus and potassium fertilization caused the highest energy efficiency coefficient - 4.6.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0121U100184

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Марцінко Т.І., Дзюбайло А.Г., Карасевич Н.В. Продуктивність бобово-злакового травостою залежно від удобрення в умовах Передкарпаття. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2019. Вип.66. С. 145-155.
- Martsinko T. I., Dziubailo A. H., Karasevych N. V., Formation of sowed mixtures of meadow grasses under the influence of mineral fertilizer. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2021. Вип.70 (2). С 36-48.

- Карасевич Н.В. Формування сіяного фітоценозу залежно від компонентного складу травосумішей. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2022. Вип. 71/1. С. 96-109.
- Бегей С.С., Карасевич Н.В. Водно-фізичні властивості ґрунту під різнокомпонентними травосумішками на еродованих силових землях Передкарпаття. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2022. Вип. 72/1. С. 7-20.
- Бегей С.С., Карасевич Н.В. Агротехнічні заходи з підвищення сталості агросистем Передкарпаття. Вісник аграрної науки. 2023, №3 (840). С. 71-76.
- Марцінко Т.І., Карасевич Н.В., Бегей С.С. Вплив способів удобрення та режимів використання на формування бобово-злакового травостою. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2023. Вип. 73 (2). С. 63-75.
- Карасевич Н.В. Вплив удобрення на продуктивність конюшино-тимофіївкової сумішки в умовах Передкарпаття. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2023. Вип. 74/1. С. 50-62.

Наукова (науково-технічна) продукція: технології

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПВ:

Наукові відкриття

Теоретичне обґрунтування й нове вирішення наукової проблеми, що виявляються у встановленні особливостей росту і розвитку злакових та бобових компонентів травосумішей та їх взаємовпливу, обґрунтуванні заходів підвищення продуктивності травостоїв та якості кормів залежно від підбору трав у травосумішках з врахування доз мінеральних добрив та строків внесення висококонцентрованого хелатного мікродобрива на дерново-підзолистих ґрунтах Передкарпаття.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U100184

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дзюбайло Андрій Григорович

2. Андрій Г. Дзюбайло

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сенік Іван Іванович
2. Іван Сенік

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карбівська Уляна МIRONІВНА
2. Ulyana Karbivska

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сметана Сергій Іванович
2. Serhii I. Smetana

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут сільського господарства Карпатського регіону
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панахид Галина Ярославівна

2. Галина Я. Панахид

Кваліфікація: доктор с.-г наук, с.н.с., 06.01.12

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут сільського господарства Карпатського регіону
Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496952

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, с. Оброшине, Пустомитівський р-н., 81115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Коник Григорій Станіславович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Коник Григорій Станіславович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Карасевич Наталія Владиславівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна